

Sisäministeriö
PL 26
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@intermin.fi
mikko.hiltunen@intermin.fi

Viite: Kuulemispyyntö SM2019600 00.01.05.00 17.06.2020 SMDno-2019-2078

Mahdollisuus esittää näkemyksiä pelastuslain uudistamisen esiselvityshankkeen varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelu-jaostolle

Pirkanmaan pelastuslaitos kiittää mahdollisuudesta antaa näkemyksiä pelastuslain varautumista ja väestönsuojelua koskevien säännösten (erityisesti pelastuslain luvut 10 ja 11) uudistamistarpeista.

Yleiset huomiot

- Suojelupiirien ja –lohkojen rooli ja merkitys sekä tulevaisuus varautumisessa ja pelastussuunnittelussa asuinrakennuksissa ja yrityksissä. Jos piiri- ja lohkojako on tarve säilyttää, niin päivitystarvetta on ja kaikissa ei ole määritelykään
- Mikä suojelupiirien ja -lohkojen tehtävä tulisi olemaan ja onko niiden rakenne julkista vai rajoitettua tietoa?
- Henkilövahvuuksien määrittäminen (nimikkeet, lukumäärät) suojeluorganisaation ym. osalta
- Väestönsuojien varusteet: ohjeet on kumottu, pitäisi olla työkalut joilla pääsee sortuneesta suojasta kaivautumaan ulos + vesi + käymälä
- Pelastustoimen huoltovarmuus: määritellään kriittiset materiaalit, paloasemien suorituskykyvaatimukset ja pelastusyksikön suorituskykyvaatimukset
- Ohjeistus KV-avun antamisesta ja vastaanottamisesta ml. tuki muille viranomaisille
- EU:n pelastuspalvelumekanismissa rahoitus lentosammutuskaluston, CBRNE-materiaalivalmiudesta ja lääkinnällisestä evakuoinnista esim. pandemioissa?
- Turvallisuushenkilöstön ja suojelumateriaalin (= ns. suojeluhenkilöstön ja väestönsuojan materiaali) hankintaperusteet ja pelastusviranomaisen määräysperusteet? Valvontavälit muuttuneet, VSS-rakentamisperusteet

muuttuneet.

- Mikä on materiaalin sisältö, kohteissa joissa on suoja ja joissa ei ole, onko eroa yritysten ja laitosten materiaaleissa verrattuna asuinrakennuksiin?
- Kriittisen materiaalin hankinta ja kriittisten toimintojen varmistaminen
- Kriittisen materiaalin (varaosat, polttoaine yms.) hankinta ja kriittisten toimintojen varmistamista koskevat määräykset
- Henkilöstön varaaminen (VAP): kriittisen henkilöstön varaamista koskevat määräykset
- Varautumisvelvoitteet ostopalveluissa ja sopimusperusteisessa palvelutuotannossa
- Varautumiskoulutus ja harjoitukset
- Olisi toivottavaa, että lainsäädäntö ohjaisi nykyistä tarkemmin suojan mitoitusta. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla on löysempi mitoitusperuste eli siellä suojista tulee pienempiä. Suunnittelijat tarjoavat monesti tätä pääkaupunkiseudun mitoitusperustetta, joka on virheellinenkin käytäntö. Toisekseen suurimmat pelastuslaitokset ovat julkaisemassa omaa VSS-ohjekorttiaan, mikä tulee ehkä vielä sekoittamaan jo ennestäänkin sekaisin olevaa asiaa.

Nykyisiin pykäliin liittyvät muutostarpeet pykälittäin jäseneltynä

64§

- Lisättävä harjoittelu lakitekstiin
- Tulevaan PelL:iin on tarpeen eritellä eri pelastusviranomaisten varautumisen tehtäviä (SM ja pelastuslaitokset).
- Lisättävä materiaalsen varautumisen velvoite lakitekstiin

66§

- Pykälää tulisi muokata siten, että esitysten tekemisen vastuita tarkennetaan ja valtion pelastusviranomaiselle lisätään esitykset kokoava rooli.
 - o Peruste: poikkeusoloissa/puolustustilalain aikana, kun ko. esityksiä tehdään, ei alueellisilla pelastusviranomaisilla ole resursseja tehdä esitys kuin oman henkilöstönsä suojelusta sisäministeriöön. Valtion pelastusviranomainen olisi eri ministeriöt tuntevana toimijana luonnollinen orgaani keräämään eri viranomaisten esitykset suojelusta ja välittämään ne SM:lle.

73§

- Lain 73 §:ssä mainittua poikkeusta väestönsuojan rakentamisvelvollisuudessa koskien ullakkorakentamista tulisi tarkentaa, jos sillä halutaan tarkoittaa myös rakennuksen korottamista, kuten on annettu ymmärtää. Jos tällaista helpotusta ei katsota tarkoituksenmukaiseksi, asia tulee tuoda esiin perustelumuistiossa. Tekstimuutos säännökseen voisi olla esim:

"Tämän lain väestönsuojan rakentamisvelvollisuutta koskevat säännökset eivät koske maatilatalouden tuotantorakennuksia, olemassa olevan rakennuksen korottamista eivätkä olemassa olevassa rakennuksessa tehtävää rakennuksen rakentamiseen verrattavaa rakennuslupaa edellyttävää

korjaus- tai muutostyötä, joka samalla lisää rakennuksen kerrosalaa kellarissa tai ullakolla.”

Lisähuomiona edelliseen liittyen, että poikkeuksista väestönsuojan rakentamisvelvoitteeseen säädetään sekä 71 §:n 1 momentin lopussa että 73 §:ssä. Selkeämpää olisi, jos nämä keskitettäisiin yhteen pykälään.

- Väestönsuojan kokoa koskevia säännöksiä (Vna 408/2011) tulisi täsmentää mm. seuraavilta osin:

Väestönsuoja mitoittamisen perusteena olevan kerrosalan käsite: useissa kunnissa väestönsuojaa mitoittavana kerrosalana käytetään ”rakennusoikeudellista” kerrosalaa, johon ei lasketa mukaan esim. ulkoseiniä yli 250 mm:n vahvuudelta (MRL 115 § 3 mom.) taikka muita kunnan erikseen päättämiä tiloja ja rakennuksia (kts esim. PKS-Rava ARK 01 ohjekortti). Nykyiset säädöstekstit eivät tue tällaisia linjauksia. Asia tulee tarkentaa, vähintään perustelumuistiossa haluttuun muotoon.

Väestönsuojan mitoittaminen henkilöperusteisesti: Vna 408/2011 2 § 3 momentin mukaan väestönsuoja voidaan momentissa määritellyissä tapauksissa määrätä henkilöperusteisesti. Harkinnanvarainen säännös on johtanut hyvin erilaisiin käytäntöihin; vrt. esim. PKS-Rava ohje edellä. Opetus- ja hoitoalan rakennusten lisäksi hankaluutta aiheuttaa teollisuuslaitosten henkilömäärän arviointi pitkällä tähtäimellä. Yritysten henkilömäärä voi vaihdella rakennuksen elinkaaren aikana huomattavasti, eikä tätä voida luotettavasti arvioida. Yhtenäiset käytännöt kaipaisivat tarkennusta suunnitteluperusteeseen. Henkilömäärämitoituksen osalta lisähuomiona, että henkilömäärämitoituksen käyttäminen esim. oppilaitoksessa tai hoitolaitoksessa ei saisi johtaa tilanteeseen, että suojasta tulee kohtuuttoman kallis ja sille myönnetään sitten vapautus tällä perusteella.

Väestönsuojan rakenteiden kunnossapitoa koskevaa säännöstöä tulisi tarkentaa. Laitteiden ja varusteiden kunnossapidosta säädetään sekä 12 §:n 1 mom 5 kohdassa että 76 §:ssä. Säännöstä tarkentaa SmA 506/2011 20 §. Väestönsuojan kiinteiden rakenteiden kunnossapidon osalta ainoa säännös on 76 §, jonka mukaan suojan tulee olla käyttöön otettavissa 72 h:ssa. Tarkemman sääntelyn puuttuessa vaatimusta on ollut mahdollista tulkita siten, että suojaa ei tarvitse pitää rakenteellisesti tiiviinä eikä sitä tarvitse painekoestaa 10 vuotistarkastuksen yhteydessä. Pirkanmaan pelastuslaitoksen näkemyksen mukaan 72 h:n käyttöönottoaika edellyttää suojan rakenteiden pitämistä tiiviinä ja tiiveys tulee osoittaa vähintään 10 vuoden välein tehtävällä testillä.

Väestönsuojassa tarvittavia työkaluja ja suojelehenkilöstön varustusta koskeva säännöstö puuttuu lainsäädännöstä nykyisin kokonaan. Materiaalin tarve tulisi mainita vähintään yleismaininnalla lainsäädännössä, esim. lain 76 §:ssä. Säännös voisi olla esim. uusi 1 mom: Väestönsuojassa tulee olla suojan käyttöön oton ja käytön kannalta tarvittavat työkalut ja suojavarusteet.

75 §

- Helpotusten myöntämisen siirtäminen AVI:sta kunnille on johtanut siihen, että helpotuksia on myönnetty hyvinkin erilaisilla perusteilla eri alueilla.

12 §

- 1 mom 5 kohdassa puhutaan varusteista ja laitteista. Säännöstä sananomukaisesti tulkittaessa se ei koske rakenteita => kunnossapitovelvoitetta tulee tarkentaa.

75§

- Lisättävä määräaikaisen helpotuksen jälkeinen pakko suojan rakentamiselle.
- Mikäli väestönsuojan rakentamisesta annetaan helpotus määräajaksi, on väestönsuoja pakollista rakentaa määräajan päätyttyä esimerkiksi kahden vuoden kuluessa.

77§

- Asetuksella tulee tarkentaa, että ko. johtamistiloja tulee olla suojatiloissa.
- Johtamistarkoituksessa oleville suojille tulee määrittää varuste, väline ja rakennevaatimukset.

Uusien säännösten tarve

Lisäksi täytyy pohtia, pitäisikö esittää joitain asioita siirrettäväksi asetuksista lakiin. Nythän esim. väestönsuojan koon määrittävät asiat ovat asetuksessa ja kun esim. rakennusluokitus on muuttunut, niin onko sillä ollut vaikutusta väestönsuojan koon määrittämiseen? Toisaalta myös henkilömäärämitoitus hoitolaitoksissa ja kouluissa taikka teollisuudessa kaipaisi yhtenäisiä käytäntöjä. Myös VSS/suojeluhenkilöstön varusteasiat ovat hieman epämääräisellä pohjalla nykyään.

Olli-Pekka Ojanen
Pelastusjohtaja

Teemu-Taavetti Toivonen
Pelastuspäällikkö